

Chváľte Hospodina!

Žalm 113 | 30.6.2020 | Tomáš Matocha

1 Hallelujah! Chváľte, služobníci Hospodinovi, chváľte meno Hospodinovo!
2 Nech je požehnané meno Hospodinovo odteraz až na veky!
3 Od východu slnca až po jeho západ nech je chválené meno Hospodinovo!
4 Hospodin je vysoký nad všetky národy, nad nebesia vyššia jeho sláva.
5 Kto je ako Hospodin, náš Bôh, ktorý tróni tak vysoko?!
6 A ktorý sa snižuje, aby videl veci na nebi i na zemi.
7 Vyzdvihuje núdneho z prachu; z hnoja vyvyšuje chudobného,
8 aby mu dal sedieť s kniežatami, s kniežatami svojho ľudu.
9 Dáva, aby neplodná obývala dom a bola radujúcou sa matkou synov.
Hallelujah! (ROH; ďalej vlastný preklad)

0 Úvod

Únava a frustrácia prichádzajú z času na čas na nás všetkých. Majú dobrú schopnosť priviesť nás do situácií, kedy ľahko sklzneme k hriechu. Biblia pozná takýto zápas a pokušenie utíšiť búrku vo vnútri príjemnými avšak duchovne jedovatými prostriedkami.

V liste Efežanom, piatej kapitole, veršoch osemnásť až dvadsať čítame:

A neopíjajte sa vínom, lebo v ňom je samopašnosť, ale buďte naplnení Duchom. 19 Hovorte si žalmy, hymny a duchovné piesne, v srdci si spievajte a oslavujte Pána, 20 za všetko ustavične vzdávajte vďaky Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista.

Aká je tvoja skratka, ktorou si to strihneš, keď je ti ťažko, aby si uľahčil svojej duši? Keď na teba dolieha bremeno života, keď si zronený, zranený, alebo unavený, čo ti pomôže uvoľniť sa? Čo pozdvihne tvojho ducha? Každý máme niečo nezdravé, čím medikujeme svoju „depku“. Biblia nám však ukazuje lepšiu cestu. Je ňou **Duchom svätým naplnená chvála**.

V knihe Žalmov nachádzame veľa chválospevov. Dnes si všimneme žalm 113. Jeho autor chváli Boha a chce, aby sa k nemu pridali všetci, čo ho počujú. Keď rozjíma nad Hospodinom, je ním uchvátený. Túži po tom, aby Hospodina chválili aj ostatní s rovnakým nadšením. Spev začína aj končí slovami „halelujah“, čo je po slovensky „chváľte Jahveho!“ Celá táto pieseň je výzvou ku chvále a chce pôsobiť nákazlivo. Jej slová prehovárajú nezúčastnené srdcia k účasti, zapalujú chladné duše ohňom uctievania.

Započúvajte sa aj my a nechajte sa strhnúť týmto nadšeným spevom do chvály nášho Boha!

1 Chváľte Hospodina!

Pieseň začína volaním:

*„Chváľte Hospodina,
chváľte služobníci Hospodinovi,
chváľte meno Hospodinovo.“*

Autorovo srdce preteká chválou a volá všetkých, ktorých Bohom je Hospodin, aby sa pridali k jeho piesni. Oslovuje aj nás dnes, aby sme zdvihli oči od svojej práce aj od svojej zábavy a prichystali svoje srdcia ku chvále Hospodina. Chce nás vytrhnúť z nášho spánku, z nášho zabudnutia Boha, ktoré na nás tak často prichádza. Či nie je tento svet trblietavým kaleidoskopom? Či sa nenamáha získať si našu pozornosť najrôznejšími pestrofarebnými mozaikami, ktoré v skutočnosti nie sú ničím viacej ako

kôpkou črepín? A my sme nimi tak ľahko očarení!

Ajhl'a, Tvoj Boh! Žalmista pripomína Božím služobníkom, že majú Pána, ktorého sa patrí chváliť a oslavovať.

Pieseň pokračuje ďalej veršami dva a tri:

„Bud' požehnané meno Hospodinovo

odteraz až naveky;

od slnka východu až po jeho západ

má byť chválené meno Hospodinovo.“

Počujeme tu o časovej aj priestorovej neohraničenosti Božej slávy, ktorá sa má rovnako neohraničene chváliť. Počnúc výzvou „chváľte Hospodina“ mu má znieť chvála zo všetkých kútov sveta navždy. Mali by sme cítiť tú neodbytnú naliehavosť autora, že všetko iné na svete je podradné a ničotné bez chválenia Hospodina a v porovnaní s ním (i. e. chválením). Nič nie je také dôležité a neodkladné ako chváliť Hospodina. Je to záležitosť najvyššej priority, ktorá si vyžaduje našu okamžitú pozornosť kdekôľvek sa nachádzame bez akéhokoľvek obmedzenia, výhrad a ohľadov.

Pozrime sa na kráľa Dávida: „opásaný ľanovým efódom, tancoval z celej sily pred Hospodinom“ (2. Samuelova 6,14). Poskakoval po ulici ako blázon, keď chválil Hospodina pri príležitosti návratu archy do Jeruzaléma. Navyše nebol vhodne oblečený ako by sa slušalo na kráľa. Keď mu Saulova dcéra Míkal vyčítala, že nebol dosť dôstojný, odpovedal jej, že to bolo na počesť Hospodina a že sa chce ešte hlbšie pokoriť než doteraz

a ponížovať sa sám pred sebou (vv. 21-22). Dávid vylieval svoje srdce pred Hospodinom. Neohliadal sa na okoloidúcich, nepovedal si, že bude tančiť až večer vo svojej komôrke. **Nepodriadil Božiu chválu ľudskej predstave o slušnosti a dôstojnosti.** Keď ho zastihla výzva „Chváľ ma!“, nechal všetko a chválil z celej sily a Hospodinovi sa to páčilo.

Rovnakú myšlienku vidíme aj v tom, čo urobila padlá žena Ježišovi: „S plačom pristúpila odzadu k jeho nohám, začala mu ich máčať slzami a utierať svojimi vlasmi. Bozkávala mu nohy a natierala ich voňavým olejom.“ (Lukáš 7,38) Reakciou farizejov bolo samozrejme pohoršenie, veď to hraničilo s obscénnosťou! Ježiš je však s konaním ženy spokojný a hovorí jej: „Chod' v pokoji.“ (v.50)

Na uvedených príkladoch vidíme, že keď duša uctieva Hospodina, je to veľmi intímny okamih. Asi by sme nemali takých ľudí fotografovať a nakrúcať. Ak je cirkev Ježišova nevesta, potom sa nepatrí obzerat' a už vôbec nie kritizovať zamilovanú dvojicu, keď sa mojkajú. Chvíľu uctievania si určite vyžaduje pocit bezpečia. Zároveň sa tam môže zapáliť plameň vášnivej lásky, ktorý vie zabudnúť na cudzie pohľady ako Dávid. Zamilovaní to poznajú.

Nenechajme sa odradiť tým, že sa to môže zneužiť. Samozrejme, že môže. Nechcem, aby sme mali v spoločných chválach anarchiu. Nezačnime na zhromaždení brechať! Avšak neobetujme svoje vyjadrenie radosti a chvály ľudskej mienke! Aká večná škoda! Nedrží hanblivosť naše srdcia v mrazničke?

1.1 Hospodin je vyvýšený

Vrchol svojej prvej časti dosahuje žalm 113 vo verši štyri:

„*Vznešený*
nad všetkými národmi
je Hospodin;
nad nebesá
jeho sláva.“

Autor nielenže pokračuje v opisu Božej vševlády a slávy, ktorá prevyšuje slávu všetkých národov, ale tiež vyhlasuje Hospodina za jediného pravého Boha. Pieseň chvály je vyjadrením Božej exkluzivity pre toho, kto uctieva. Tak ako manželia vzájomným „áno“ hovoria „nie“ všetkým iným potenciálnym partnerom, tak vyhlasuje spievajúce srdce svoju odovzdanosť a vernosť Hospodinovi. Je to verejná deklarácia „niet iných bohov“ okrem Hospodina a zároveň osobný záväzok „nebudem mať iných bohov“ okrem Teba, Hospodine.

Jeho sláva prevyšuje pozemskú sféru hmotného sveta a siaha až nad nebesá, kde znie bez prestania: „Svätý, svätý, svätý...”

Prvá časť žalmu 113 teda svojimi nemnohými slovami vyhlasuje neopísateľnú veľkosť Božiu. Hospodin je úplne, nepostihnuteľne transcendentný (všetko presahujúci) a to nás, ľudské bytosti, priťahuje.

1.2 Hospodin sa znižuje

Ak doposiaľ dobre vnímame žalm 113, mali by sme sa teraz v úžase pozerat' na vznešeného Hospodina, ktorý ďaleko prevyšuje čokoľvek

pozemské a ľudské. Mali by sme vnímať všadeprítomný podpis jeho nekonečnej moci na stvorenstve. Ale v čom sa potom líši Hospodin od bohov iných náboženstiev? Nemajú tie azda tiež svojho najvyššieho Boha? A neopisujú ho tiež ako všetko-presahujúceho niekedy až do tej miery, že dokonca aj my ľudia sme jeho súčasťou?

Jahve však nemá seba rovného. Akonáhle sa totiž autor dostal do najvyššieho bodu svojej piesne, pristupuje k zvratu, ktorý jasne ukazuje na jedinečnosť Boha Biblie. **Vznešený Hospodin sa pokoruje.** Skláňa sa k ľuďom:

*„Kto je ako Hospodin, náš Boh,
ktorý prebýva tak vysoko?
ktorý sa **skláňa** a pozerá na nebo a zem?
ktorý **dvíha** z prachu chudáka, zo smetiska **pozdvihuje** potrebného?
aby ich usadil s kniežatami, s kniežatami svojho ľudu?“*

Veriaci v Hospodina môžu chváliť svojho Boha za jeho nekonečnú transcenciu bez toho, že by sa im stratil v nedohľadne. Hospodin, Boh, nie je vzdialený. Druhá časť piesne sa kochá v Božej imanencii, to je, prítomnosti s nami. A ak jestvovali náboženstvá, v ktorých boh zostúpil napríklad do osoby vladára, ako tomu bolo v Egypte, Hospodin sa skláňa ešte nižšie. K zaprášeným bedárom, ktorí si svoju obživu hľadali na smetisku za mestom.

Avšak tu uvedený obraz ide ešte ďalej ako k najchudobnejšej vrstve obyvateľstva. Prach a smetisko hovoria o skrúšenom duchu človeka.

V posledných troch veršoch sa ozýva sloha inej, staršej piesne. Je to pieseň Hany, matky proroka Samuela, ktorú si môžeme prečítať v 1. knihe Samuelovej, kapitole 2. Hana nemohla mať deti a raz sa v chráme modlila o potomka tak usilovne, že si kňaz Eli o nej myslel, že je opitá (všimnite si znova to seba-zabudnutie človeka v intímnom kontakte s Bohom). Znova tu vidíme živé emócie vo vzťahu k Bohu, pre ktoré iní ľudia nemajú pochopenie. Ťažko si môžeme predstaviť človeka vo väčšom pokorení. Hana bola bezdetná žena. Z biblických príbehov môžeme veľmi silne cítiť, aké neznesiteľné bremeno to bolo pre ženu tej doby, keď si všimneme, čo všetko boli neplodné ženy ochotné podstúpiť, aby sa striasli takého údely. Jákobova manželka Ráchel mu hovorí: „Daj mi synov, ak nie, zomriem.“ (Genezis 30,1).

Hospodin nakoniec vypočul úpenlivú prosbu Hany a dal jej syna. Jeho odstavenie oslavovala Hana piesňou chvály Hospodinovi:

„Kto je ako Hospodin, náš Boh?

...

ktorý neplodnej dáva rodinu,

ona sa raduje zo svojho materstva.“

Vidíte paralelu Haninej piesne s žalmom 113, najmä veršom deväť? Ak iba nejasne, prečítajte si celú pieseň Hany.

Hospodin, ktorého veľkosť nie je možné vystihnúť, sa skláňa hlboko dole až k tým najničotnejším z ľudí, aby podvihol ich skrúšeného ducha. To je predivný Boh, ktorý nemá seberovného a sám autor piesne už nemá,

čo by iné dodal, ako: „Chváľte Jahveho!/Halelujah!“

2 Chváľte Hospodina!

Vždy je správny čas chváliť Hospodina a najmä vtedy, keď je nám ťažko a sme vyčerpaní. V skutočnosti chvála nemá nikdy prestať. Aj keď prestanú plynúť slová chvály z našich pier. Nech ich prúd tečie z nášho srdca ďalej. Nech je chvála Hospodina tou najvyššou prioritou nášho myslenia, hovorenia aj konania. **Nikdy neodmietnime vnútorné pozvanie Ducha Božieho ku chvále v modlitbe alebo piesni!** Je to pozvanie, ktorým nás chce Ježiš znova objat', znova sa nám ukázať vo svojej sláve a podvihnúť nášho ustatého ducha do výšin radosti. Veď máme veľkého Boha, ktorý sa kvôli nám znížil až k smrti na kríži! Len vďaka Jeho nezmernej pokore sa našim životom dostáva rozkvetu. Dotýka sa teba a mňa, aby nás upokojil. Dvíha nás z prachu a zo smetiska našich životov, aby bol s nami až do skonania vekov.

Chváľte Hospodina! Halelujah!